

Нена А. Васојевић¹

Институт друштвених наука,

Центар за социолошка и антрополошка истраживања

Београд (Србија)

378.014.543.3(497.11)"20"

314.15-057.875(497.11:100)"20"

Примљен 26/07/2022

Измењен 20/08/2022

31/08/2022

Прихваћен 05/09/2022

doi: [10.5937/socpreg56-39367](https://doi.org/10.5937/socpreg56-39367)

МЕЂУНАРОДНИ СТУДЕНТИ, КОРИСНИЦИ ДРЖАВНИХ СТИПЕНДИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЊИХОВО ШКОЛОВАЊЕ У XXI ВЕКУ²

Апстракт: Данас постоји све већа заинтересованост међу међународним студентима да студирају у Србији, тачније, покретањем пројекта „Свет у Србији” 2010. године, број међународних стипендиста почео је да се повећава сваке године, али до данас нису рађена истраживања на овој популацији. Резултати из прошлости, као и покретање пројекта „Свет у Србији” подстакли су нас да се одредимо за изучавање привремених миграција међународних студената стипендиста у Србији у XXI веку. Циљ рада је да дефинишемо профил међународних студената стипендиста који се школују у Србији у XXI веку коришћењем средстава Владе Републике Србије, као и да утврдимо мотиве који су били важни да донесу одлуку да се школују у Србији. Због тога је спроведено истраживање на основу анкетног упитника на узорку од 126 међународних студената стипендиста.

Кључне речи: миграција, стипендија, међународни студенти, Влада Републике Србије

УВОД

Бављењем академским и образовним миграцијама отварају се многа значајна питања вредна социолошког проучавања, од питања односа моћи, квалитета и циља донаторских програма до позиције бољег професионалног усавршавања, али и упознавања култура других народа. Миграције студената покрећу бројни фактори као што су жеља за образовањем светске класе, бољи економски изгледи и друштвена мобилност (Mora, Piper, 2021). Интернационализација образовања добија на значају у данашњем систему високог образовања, пројекти за повећање мобилности

¹ nvasojevic@idn.org.rs

² Истраживање је спроведено уз подршку Београдске отворене школе у оквиру пројекта „Дијалог промена”-Програм подршке истраживачима.

се реализују и студенти из иностранства желе да буду део ове нове културне групе (Casas, Mohammed, Saleh, 2020, према: Beech, 2019).

Међународни студенти су одавно део глобалне мобилности, само је брзи раст, последњих деценија миграција (размена) високообразованих кадрова, довео до све веће пажње, присуства у јавности и политичких дискурса око миграција и образовања. Данас они чине групу која најбрже расте у односу на све друге мигранте (Czaika 2018; Riano & Piguet 2016), што се може видети на основу података Организације за економску сарадњу и развој (ОЕСД). Број студената који студирају ван матичне земље порастао је с нешто више од 2 милиона у 2000. години на више од 4,26 милиона у 2011. години (ОЕСД 2013), и више од половине тих студената долази из земаља у развоју (ОЕСД 2012), као што су Кина и Индија, који бирају земље ОЕСД-а у којима се говори енглески језик (Lanati & Thiele, 2020). Број међународних и страних терцијарних студената повећавао се у просеку за 5,5% годишње између 1998. и 2019. године (ОЕСД, 2021). Такође, у различитим стратешким документима економски развијених земаља, али и код мање развијених земљама као битан фактор друштвеног и економског напретка препозната је високообразована радна снага с међународним образовним искуством (European Commission, 2020; European Commission, 2014; European Commission, 2011), јер је проток високостручне радне снаге (*brain circulation*) од кључног значаја за економију и савремени друштвени капитал (Vasojević, Krnjić, Kirin, 2018).

Без обзира на све већи значај међународних студената за друштва пријема и порекла, начини њиховог личног професионалног развоја, развој научне заједнице и друштва у матичној земљи, али и у земљи примаоца недовољно су истражене теме. Код трајних миграција (млади) академски образовани људи одлазе из матичних земаља и за земље одредишта они представљају извор талената који може помоћи у подстицању економског развоја земље (Lanati & Thiele, 2020). У случају привремених миграција млади образовани људи одлазе на школовање (усавршавање) и после неког одређеног (и тачно дефинисаног) времена враћају се у матичну земљу (Vasojević, 2019) с људским капиталом који нису могли да стекну код куће. Неки студенти се сматрају пролазним јер се баве „кредитном мобилношћу”, остају у иностранству одређени број месеци, мање од годину дана и не стичу академску квалификацију (диплому) током међународног боравака. Међутим, процес насељавања и прилагођавања животу у новој земљи често се описује као транзиција којом се мигрант „искључује” из старог света и „укључује” у нови, тј. процес који почиње завршетком и завршава се почетком (Frances Caldwell & Nyams-Ssekasi, 2016, према: Bridges, 2003).

Такође, када говоримо о међународном школовању, можемо посматрати две групе студента: 1) студенте који сами снесу трошкове школовања и боравака у иностранству и 2) студенте који користе средства донатора у виду различитих стипендија како би покрили трошкове школовања и боравака у иностранству. Стипендије се разликују по многим димензијама, а аутори (Cosentino et al., 2019) издвајају: 1) организацију која их креира (влада, приватна филантропија или мултилатерална организација); 2) циљеве стипендије (подстицање културног разумевања, стварање веза с другим нацијама, промовисање људског капитала), јер неке нације користе програме за привлачење талената или за интернационализацију својих високошколских установа, док други настоје да „добију утицај и обликују међународно политичко понашање”

(Perna et al., 2014), 3) ниво образовања (постдипломске, основне академске студије) или 4) подржано искуство (студије, истраживање или професионално искуство), 5) циљана популација (као што су држављани одређених нација, угрожена омладина или студенти који траже каријере у одређеним областима), 6) трајање стипендије (једна година, више година и тако даље), 7) да ли обезбеђују потпуно или делимично финансирање, 8) да ли донаторска земља захтева да се корисници врате кући, и други фактори (Cosentino et al, 2019: 2). У релевантној литератури присутан је све већи број радова који проучавају међународно школовање путем различитих видова стипендирања, али свеобухватна студија постојећих међународних програма стипендирања није доступна. Аутори Перна и колеге (2014) идентификовали су 183 међународна програма стипендирања у 196 земаља (Cosentino et al, 2019: prema Perna et al., 2014).

Школовање страних студената (стипендиста) као део међународне политике Србије: некад и сад

У Србији постоји дуга традиција да се образовна елита школује на престижним универзитетима у иностранству, али и да се инострани студенти као стипендисти школују на српским универзитетима. Већ од 30-их и 40-их година XIX века држава је препознавала значај образовања за развој и модернизацију друштва и најбоље ученике слала је на школовање и усавршавање у иностранство.

Школовање и усавршавање страних студената (стипендиста) на Београдском универзитету могуће је пратити од средине 20-их година прошлог века. Како наводи Човић (Čović, 2019), први конкурси расписани су за државе које су помагале школовање југословенских студената на својим универзитетима, и у почетку на студије у Београд долазили су француски, британски, чехословачки и пољски студенти. Међутим, осим расписаних конкурса за школовање страних студената стипендиста, није постојало осмишљено и планско стипендирање странаца све до оснивања Комитета за размену студената с иностранством при Министарству просвете 1937. године (Čović, 2019).

После Другог светског рата мобилност студената у свету је подстицана као део „меке дипломатије”, а посебно су то чиниле северноамеричка (Фулбрајтове стипендије) и совјетска влада и америчке приватне институције (Фондација Форд) покушавајући да стекну ауторитет у свету који се све више поларизује (Casas, Mohammed, Saleh, 2020). Такав вид академске мобилности није увек био добродошао јер се сматрало да у најбољем случају изазива неоколонијализам унутар нових независних нација (Casas, Mohammed, Saleh, 2020).

Почетком 50-их година Југославија је трагала за „меком дипломатијом”, из које су настали и нови правци међународне културне, просветне и научне сарадње. Почетком 50-их година на југословенске универзитете су у све већем броју долазили студенти из западних земаља, а касније и студенти и стручњаци из земаља Трећег света, тј. из азијских земаља (Bondžić, 2014). Крајем 50-их и почетком 60-их година у Југославију су долазили студенти из неразвијених земаља Трећег света с азијског и афричког континента, тј. из земаља с којима су успостављени блиски политички односи (Bondžić, 2014, prema: Vogetić, 2006a). Влада је 1960. године основала Савезну

комисију за културне везе с иностранством, а потом је 1968. године основана и Комисија за сарадњу с иностранством у области културе, науке и образовања. Нарасле међузависности научне и културне сарадње, уз техничку сарадњу као облик трансфера *know-how* у свим овим областима утицали су на то да се 1975. године оснује јединствени Републички завод за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу (Information Bulletin, 1982) који је изнедрио бројне билатералне споразуме. Школовање и усавршавање кадрова представљало је основни облик просветне сарадње наше земље, и то у склопу Републике Србије, са земљама у развоју. Током 1982. године, према подацима Републичког завода за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу, око 3.000 стипендиста и приватних студената налазило се на редовном школовању, постдипломским студијама и усавршавању у нашој земљи. Од тог броја, 90% су били држављани земаља у развоју. Међутим, 90-их година прошлог века, због друштвено-политичког положаја у ком се држава налазила, смањило се број стипендија, билатералних споразума, као и међународних студената који су долазили на школовање у Србију.

После (релативно) дуготрајне паузе Влада Србије је 2010. године покренула пројекат „Свет у Србији”, који је омогућио Србији да има прилику да прима међународне студенте из иностранства. Међународне стипендије доприносе друштвеном, културном и интелектуалном развоју појединаца и нација (Dassin, Marsh & Mawer 2018), негују позитиван имиџ земље, промовишу њене спољнополитичке интересе и јачају међународну сарадњу (Jonbekova et al., 2021, према Abimbola et al., 2016; Enkhtur, 2019).

Овај програм је привлачан студентима због финансијског пакета који покрива трошкове школарине, студентског смештаја и исхране, као и додатне месечне стипендије за покривање животних трошкова. Циљ програма у оквиру којег се реализују пројекти „Свет у Србији” је школовање страних студената тј. припадника земаља чланица и земаља посматрача ПНЗ (Покрет несврстаних земаља), старости од 18 до 35 година, на српским универзитетима (Službeni glasnik RS 55/05, 71/05). Стипендија Владе Републике Србије обухвата учење српског језика и похађање основних, мастер или докторских студија на факултетима Универзитета у Београду, Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. Стипендија обухвата: бесплатну визу за привремени боравак, бесплатну нострификацију средњошколских/високошколских исправа, плаћене трошкове школарине течаја српског језика и изабраних студија, плаћен смештај и исхрану у установама студентског стандарда, здравствено осигурање и стипендију у износу од 15.000,00 динара месечно за трошкове превоза, уџбенике и остале животне трошкове. Такође, кандидат мора да зна енглески и/или француски језик, као и да га предложи надлежан орган државе учеснице Пројекта чији је држављанин³.

Овакав вид „меке дипломатије”, који омогућава међународну размену студената, пружа однос давања и узимања у ком студенти стипендисти имају улогу културног амбасадора, али путем боравка и учења доприносе и српској економији. Такође, студенти стипендисти стичу своје дипломе на универзитетима у Србији, али и искуство

³ Информације добијене од координатора пројекта „Свет у Србији”, Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

за студирање у Европи. Међутим, осим страних стипендиста који се финансирају из буџета Владе Републике Србије, на домаћим универзитетима у Србији се школују и студенти из света које спонзоришу иностране владе и фондови, али и студенти који се школују на основу директних међуфакултетских размена (Mitrović, 2017). Ипак, иако програми постоје последњих деценија, последњих година се број студената стипендиста значајно повећава, што би могло значити да ће Србија постати снажан „увозник” међународних студената и да ће ојачати своју позицију у међународној мрежи мобилности ([Табела 1](#)).

ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ истраживања је унапређивање теоријског и практичног знања о миграцијама високообразованих стручњака усредсређивањем на слој високообразованих међународних стипендиста студената који се школују на универзитетима у Србији захваљујући средствима Владе Републике Србије. Као такво истраживање је било усмерено на дефинисање профила међународних студената стипендиста који се школују у Србији, као и на одређивање разлога због којих су се определили за школовање у Србији. Упркос доброј пракси међународног школовања студената на домаћим универзитетима, за сада не постоје систематски рађена истраживања о савременим миграцијама студентске популације на нашем простору, док се у иностраној литератури запажа пораст броја истраживања међународног образовања (*the internationalization of education*), из угла земаља увозника и извозника (Zweig, Fung Chung, Vanhonacker, 2006; Chen, 2011; Chen, 2008).

МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА И ИЗВОРИ ПОДАТАКА

Истраживањем је била обухваћена група испитаника међународних студената стипендиста који тренутно студирају у Србији, а финансирају се из буџета Владе Републике Србије. Услов је био да су провели минимум шест месеци у Србији. С обзиром на то да у Србији не постоји база података о међународним студентима стипендистима који су се школовали у Србији, за долазак до саговорника користили смо технику „грудве снега”. За потребе овог истраживања конструисан је двојезични он-лајн упитник који је дистрибуиран он-лајн каналима и анкетање је било анонимно. Овај приступ изабран је због непостојања квантитативних података, али и због предност активне методе прикупљања података у виртуелној стварности оф-лајн анкета (Влагојевић, 2011). Истраживање је спроведено анонимно на територији Републике Србије од децембра 2021. до марта 2022. године и њиме је обухваћено 126 међународних студената стипендиста, чиме је обезбеђен репрезентативан узорак. У овом раду биће представљен део резултата који су прикупљени у првој фази истраживања и који ће одговорити на успостављени циљ истраживања. Подаци су обрађени применом статистичког програма *Microsoft Excel* и „IBM SPSS20”.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На основу прикупљених (само)процена међународних студената стипендиста, добијени су подаци захваљујући којима се може дефинисати профил међународних студената стипендиста Владе Републике Србије који се школују у Србији.

Друштвено и образовно стање студената стипендиста

Испитаници ове студије били су међународни студенти, тј. страни студенти стипендисти из 32 земље⁴ који се тренутно школују у Србији. Најбројнији су били испитаници из Гане (26), Суринама (18), Нигерије (11), док се расподела за остале испитанике кретала од једног до четири испитаника у односу на матичну земљу из које долазе. Расподела у односу на период доласка у Србију приказана је у Табели 2. Расподела броја испитаника по годинама доласка, али и број одобрених стипендија (Табела 1), указују на то да пројекат „Свет у Србији” није *ad hoc* модел, већ понављајући пројекат стипендија који је Влада Републике укључила у свој годишњи програм.

Од укупног броја испитаника, 69 је мушкараца и 57 жена. С обзиром на пол, узорак је уједначен. С обзиром на године старости, најбројнији су испитаници из најмлађе групе, од 17 до 23 година, који чине 47,65% узорка, а потом у наредним старосним групама број испитаника опада: 24–30 година је 41,3%, више од 30 година је 11,1% испитаника. Посматрано по нивоу образовања, тј. последњим нивоу школовања који су завршили наши испитаници у матичној земљи: диплому средње школе стекло је 52,4% испитаника, док је основне академске студије у матичној земљи завршило 33,3% студената, потом следе испитаници који су завршили мастер студије – 9,5%, а свега 3,2% испитаника је стекло диплому више школе.

Аутори (Kasza, Hangyál, 2018) наводе финансијско и породично порекло студената као важан фактор који утиче не само на њихову интеграцију у универзитетски живот него и на њихове исходе учења. Испитивање материјалног стања студената показује да највећи број студената долази из породица у којима родитељи имају новчана примања која им нису довољна да покрију трошкове живота (42,9 %), 33,3% испитаника истакло је да родитељи својим месечним примањима могу да покрију трошкове живота, 23% испитаника потиче из породица у којима родитељи нису запослени и немају стална новчана примања, а свега 0,8% испитаника је истакло да потиче из породица у којима родитељи имају месечна примања која су већа од прихода остатка становништва. Истраживање показује да су испитаници који долазе на школовање у Србију различитог материјалног стања, али да највећи број испитаника потиче из породица у којима је економска активност родитеља посебно отежана.

Током мобилности и боравка изван матичне земље јављају се позитивни и негативни утицаји на мигранта, тј. међународног студента. Студенти (високообразовани

⁴ Нигерија, Гана, Сент Китс и Невис, Зимбабве, Того, Сијера Леоне, Туркменистан, Екваторијална Гвинеја, Кенија, Демократска Република Конго, Суринам, Сри Ланка, Мароко, Зеленортска острва, Аргентина, Иран, Сао Томе и Принципе, Сирија, Гватемала, Коморска острва, Судан, Есватини, Ангола, Индонезија, Сејшели, Сомалија, Малдиви, Палестина, Бурунди, Јамајка, Антигва и Барбуда и друге.

стручњаци) током боравка у иностранству налазе се под сталним утицајем културних и друштвених разлика. Током обављања свакодневних животних активности, као и током похађања наставе у високообразовним установама суочавају се с културним, друштвеним и лингвистичким изазовима и ограничењима.

Већина испитаника по доласку у Србију користила је само матерњи језик – 81,7%, док је 15,1% испитаника навео да се служи енглеским и матерњим језиком. С обзиром на то да по доласку у Србију, пре уписа на факултете, сви студенти похађају плаћени течај српског језика, на тај начин олакшава се комуникација, тј. савладавање говора језика домаћина, омогућава се приступ веровањима, вредностима, начинима размишљања и перцепцијама становника земље-домаћина (Akli, 2012). Такође, пре доласка у Србију 71,4% испитаника није имало прилике да путује изван своје земље, 23% испитаника је посетило до пет иностраних земаља, а 5,6% студената је посетило више од пет иностраних земаља.

Током боравка у Србији 91,3% испитаника користи само стипендију Владе Републике Србије, док 8,7% испитаника има и додатну стипендију своје земље. Од укупног броја испитаника, за 77% испитаника у целости трошкове школовања сноси Влада Републике Србије, док остали испитаници имају подршку и своје земље. Овакав податак указује на то да не само велике силе већ и мале земље верују у употребу образовне дипломатије као дипломатског инструмента који може помоћи владама да остваре своје националне интересе и ојачају свој идентитет и поверење према другим земљама (Khan, Ahmad, Fernald, 2020; Vaxevanidou, 2018).

Мотиви школовања у иностранству: каналы информисања

Чињеница је да се број међународних стипендиста повећава сваке године. Важно је сагледати мотиве и разлоге због којих се иностранци стипендисти опредељују за школовање у иностранству, тј. Србији, као и канале информисања путем којих долазе до информација о могућностима међународног школовања. Мотивација студената је важна истраживачка област у високом образовању, посебно зато што могу постојати различити фактори који мотивишу студенте да се одлуче за школовање изван матичне земље. Аутори (Yang, Volet, & Mansfield, 2017) наводе да је мотивација студената најјачи предиктор њиховог академског учинка (Ning & Downing, 2010).

За школовање у Србији испитаници су углавном сазнали преко националног тела за стипендије (61,1%), 19,8% испитаника је сазнало путем социјалних канала (ТВ, радио, социјалне мреже), 7,1% испитаника је сазнало преко својих познаника који су упознати с пројектом „Свет у Србији”, док 8,7% наводи неке друге начине. Овакви подаци указују на то да постоји међународна сарадња и координисаност између земље донатора и земаља корисника програма. Развијен дипломатски однос треба искористити да студенти стипендисти који се школују у Србији буду у центру културне дипломатије јер се путем образовног инструмента може постићи много више од конвенционалних приступа дипломатији (Peterson, 2014).

Од укупног броја испитаника, само 23% студената је имало прилику да даље школовање настави у некој другој иностраној земљи, а да то није Србија. За највећи

број испитаника главни критеријум за добијање стипендије био је добар успех у школи (81,7%), 9,5% испитаника наводи као важан фактор породични статус и породичне везе/познанства, затим 4,8% студената као главни критеријум за школовање у иностранству тј. Србији наводи недостатак образовног кадра у матичној земљи, док је код 3,2% испитаника услов за добијање стипендије било познавање енглеског језика.

Углавном, сви учесници у истраживању, слично резултатима ранијих студија (Vasojević, 2019; Despić, 2015; Vesković-Andelković, 2019; Casas Trujillo, Jalal Mohammed, Taler Saleh, 2020), навели су да је један од главних разлога одласка у иностранство на школовање квалитетније образовање (34,1%), 25,4% наводи стипендију која покрива трошкове студирања, 16,7% испитаника школовање у иностранству види као искуство друге земље, могућност студирања у иностранству, а 9,5% испитаника наводи као разлог немогућност школовања у матичној земљи. Стицање међународних квалификација (дипломе), нарочито ако је стечена на неком од престижних универзитета, представља значајан ресурс.

Чак 43,7% испитаника нема уговорну обавезу да се после завршеног школовања врати у матичну земљу. Од укупног броја испитаника, 90,5% је навело да су могли самостално да одаберу/одлуче који факултет желе да студирају, а свега 9,5% стипендиста није имало ту могућност јер је њихова земља одлучила из које области су потребни будући образовни кадрови.

Највећи број иностраних студената стипендиста који се тренутно школују у Србији одлучује се за студије медицине – 39,7%, а највећи број испитаника навео је да жели у Србији да заврши основне академске студије с мастером ([Табела 3](#)).

ДИСКУСИЈА

Програм стипендирања привлачи велики број студената да се школују изван матичне земље и доноси велики број страних студената сваке године донаторској земљи. Упркос величини инвестиције, мали број актуелних програма је независно истражен (Jonbekova et al., 2022) и постоје емпиријски подаци о владиним програмима стипендирања. На нивоу земље, школовање међународних студената стипендиста које условљава мобилност студената доживљава се као повећање међународне конкурентности и јачање међународних односа између земље пријема (донатора) и земље порекла (корисника). За универзитете, међутим, присуство међународних студента је знак престижа и квалитета (Wildavsky, 2010), што условљава бољи међународни ранг (Hazelkorn, 2011). Стога смо се у овом раду бавили међународним студентима стипендистима који се школују у Србији у XXI веку коришћењем средстава Владе Републике Србије.

Занимљиво је да смо успели да мапирамо студенте из 32 земље. Студенти који студирају у иностранству су данашње нове неформалне културне дипломате (Khan, Ahmad, Fernald, 2020; Akli, 2012). Међутим, да би били културни амбасадори, студенти морају путовати у иностранство појединачно, а не као група. С обзиром на то да подаци за одређене земље показују да имамо већи број студената који се могу посматрати као група, потребно је додатно истражити овај фактор, јер групе

било које националности имају тенденцију да буду мање отворене за интеракцију с домаћином и имају смањену мотивацију за корак изван заштитног круга (Akli, 2012).

Већина испитаника пре доласка у Србију није посетила ниједну инострану земљу. Испитаници потичу из породица с лошим материјалним статусом и током студирања углавном имају само финансијску подршку земље донатора, тј. Србије, а скоро половина испитаника нема уговорну обавезу према својој земљи. Иако је прилично очигледно да обезбеђивање стипендија које врши донатор подиже мобилност студената за време трајања студија, кључно питање из перспективе развојне политике је – да ли то узрокује трајни трансфер стипендиста у земљу донатора. Такође, за разлику од других међународних стипендија, Србија је једна од ретких земаља, осим стипендије коју додељује Сингапур, која не захтева рад у Србији након дипломирања. Међутим, подаци указују на то да је сингапурска стипендија стога релативно мали алат у укупној стратегији меке моћи земље. Долази до мање пажње међународних медија и сингапурска стипендија је циљани приступ пројектовању меке моћи у регионалном суседству (Sheng-Kai, 2015), па је у будућности потребно детаљније истражити образовне и дипломатске политике обе земље.

Највећи број испитаника определио се за студирање у Србији по завршетку средње школе, где се највише опредељују за факултет медицинских наука, а потом следе факултети техничко-технолошких и друштвено-хуманистичких наука.

Могуће је идентификовати факторе који мотивишу студенте да се пријаве за ову стипендију. Испитаници су навели да су изгледи за српски пројекат стипендирања повећали њихову жељу за стицањем академских и образовних искустава. Најутицајнији фактор у привлачењу иностраних студената да студирају у Србији била је чињеница да желе да стекну знање на универзитетима који им пружају квалитетније знање, као и на Београдском универзитету, који се налази на Шангајској листи најбоље ранжираних универзитета на свету. Имиџ универзитета, академска вредност и задовољство имају ланчане ефекте у привлачењу студената (Brown & Mazzarol, 2009). Тренутно већина ранг-листа, било националних, било глобалних, обухвата стопу интернационализације универзитета као један од најважнијих фактора квалитета образовања (Cosentino et. al, 2019). Пројекат „Свет у Србији” подстиче видљивост српских академских институција, да буду конкурентне, међународно препознате и боље пласиране на националним и светским ранг-листама универзитета, и пружа могућност унапређења квалитета образовања и стицања нових компетенција.

Такође, испитаници су навели као разлог стипендираног школовања у Србији и немогућност добијања стипендије за школовање у другој земљи. Стога се креаторима политике препоручује да додатно обрете пажњу на ову популацију, јер студенти из ових земаља у будућности могу да буду значајна група за подстицај економског, међународног и друштвеног развоја земље, као што су данас кинески студенти призната група која студира широм света и већина страних универзитета, посебно приватних, је зависна од њихове накнаде за студирање (Khan, Ahmad, Fernald, 2020).

Главни разлог, јак покретачки фактор за школовање у Србији је финансијски пакет, јер су студенти навели важност бесплатног, целовитог висококвалитетног образовања. Испитаници су показали да им студирање у иностранству омогућава стицање искуства друге земље, могућност да бораве и студирају у иностранству, као

и стицање признате међународне дипломе, али су и као мотив за студирање у Србији навели и немогућност школовања у својој земљи због недостатка образовних кадрова. Укратко, тренутни резултати показују да међународни студенти имају различите мотиве због којих су се определили да се школују у Србији. Треба имати на уму да су анализе у овој студији ограничене одсуством јавних извештаја о подацима програма и да у нашој средини нема систематског праћења, ни свеобухватних података о броју студената и стипендиста који се школују у Србији, те су узорак чинили испитаници до којих смо успели да дођемо и који су прихватили да учествују у истраживању.

ЗАКЉУЧАК

С обзиром на значај међународног школовања студента (стипендиста) и да у 21. веку многе земље, укључујући ту и суперсиле, проширују своје интересе у иностранству путем образовне дипломатије и интелектуалне размене у развоју међународних односа (Khan, Ahmad, Fernald, 2020), неопходно је креирати јединствену базу међународних студената који се школују у Србији, чиме би се добили доследни и поуздани подаци о програмима, али би се могле сагледати и друге димензије. Такође, оглашавањем програма и података на (међу)владиној веб-страници омогућила би се видљивост програма како за будуће кориснике, тако и за интернационалне истраживаче који се баве темом међународног школовања и анализом резултата владиних програма стипендирања.

У релевантној литератури недостају истраживања која се базирају на интеракцији и токовима између образовања и меке моћи, као и компаративне студије из ове области (Sheng-Kai, 2015). Будућа истраживања могла би да обухвате студије и мерења корелације између међународног високог образовања (и стипендија) и његове ефикасности као стратегије меке моћи. Такође, за будуће фазе истраживања потребно је сагледати добијене резултате и на основу њих проширити истраживање, али и применити метод интервјуа у наредним фазама истраживања како би се покренула многа питања и добило више података о студентима стипендистима који се школују у Србији.

Nena A. Vasojević¹
Institute of Social Sciences,
Centre for Sociological and Anthropological Research
Belgrade (Serbia)

INTERNATIONAL STUDENTS, BENEFICIARIES OF THE STATE SCHOLARSHIPS OF THE REPUBLIC OF SERBIA AND THEIR EDUCATION IN THE 21ST CENTURY²

(Translation *In Extenso*)

Abstract: Nowadays, there is an increasing number of international students interested in studying in Serbia. More precisely, ever since the *World in Serbia* project was first launched in 2010, the number of international beneficiaries of scholarships has been a continuous increase but so far, no research of this population has been done. Results from the past, as well as the launching of the *World in Serbia* study programme, have inspired us to choose temporary migration of international beneficiaries of student scholarships in Serbia in the 21st century as the subject of our research. The purpose of this paper is to define the profile of international beneficiaries of student scholarships, whose education is funded by the Government of the Republic of Serbia funds, but also to establish motivation that led these students to their decision to study in Serbia. For this reason, we have conducted the research on the basis of a survey, on a sample of 126 international beneficiaries of student scholarships.

Keywords: migration, scholarship, international students, Government of the Republic of Serbia

INTRODUCTION

Dealing with academic and education migration raises a number of important issues that deserve sociological research, starting from the question of power relations, quality and objective of donation programmes to the position of a better professional improvement but also learning about the cultures of other peoples. Student migration is driven by multiple

¹ nvasojevic@idn.org.rs

² The research was conducted with the support of Belgrade Open School, within the project “Dialogue if Changes” - Program of Support to Researchers.

factors, such as wanting to get world-class education, better economic outlook and social mobility (Mora, Piper, 2021). Internationalisation of education has become more significant in today's system of higher education, projects that encourage stronger mobility are carried out and international students want to be a part of this new cultural group (Casas, Mohammed, Saleh, 2020, according to: Beech, 2019).

International students have long been participants in global mobility but a rapid growth in migrations (exchange) of high-skilled staff has in recent decades led to stronger focus being placed on this issue, as well as stronger public presence and political discourse regarding migrations and education. Today, they stand for the fastest growing group compared to all other types of migrants (Czaika 2018; Riano & Piguet 2016), which can be seen from data released by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). The number of students who study outside their home country has grown from slightly more than 2 million in 2000 to more than 4.26 million in 2011 (OECD, 2013), with more than half of these students coming from developing countries (OECD, 2012), such as China and India, which mainly opt for English speaking OECD countries (Lanati & Thiele, 2020). The number of international and foreign tertiary students has been growing on average by 5.5% annually between the years 1998 and 2019 (OECD, 2021). Furthermore, in various strategic documents issued in economically developed countries, but also in less developed countries, what is pointed out as an important factor of social and economic progress is high-skilled labour with international education background (European Commission, 2020; European Commission, 2014; European Commission, 2011), because so-called brain circulation is of vital importance to economy and current social capital (Vasojević, Krnjaić, Kirin, 2018).

Regardless of increasing significance of international students to the recipient society and the society of origin, the manner of their personal professional development, development of the academic community and society in home countries, but also in host countries, are topics that have not been sufficiently investigated. With permanent migration, (young) people with completed academic education leave their home countries while for destination countries they represent a source of talent that can help urge economic development of the country (Lanati & Thiele, 2020). With temporary migration, young educated people leave their home countries to get education (improvement) and after some time (or a precisely defined period of time), they return to the home country (Vasojević, 2019) with human capital they were unable to acquire home. Some students are considered transient students because they are involved in 'credit mobility', they stay abroad for a certain number of months, less than a year, and they do not earn any academic qualification (degree) during their stay abroad. Nevertheless, the process of settling and adapting to life in a new country is often described as a transition through which a migrant is 'excluded' from the old world and 'included' into a new one, i.e., a process that begins with an ending and ends with a beginning (Frances Caldwell & Hyams-Ssekasi, 2016, according to: Bridges, 2003).

Furthermore, speaking of international education, we can observe two groups of students: 1) students who pay themselves all costs of education and stay abroad and 2) students who utilise funds provided by contributors, in the form of various scholarships, and who in this manner cover the cost of education and stay abroad. Scholarships may differ in many aspects, of which authors (Cosentino et al., 2019) single out the following: 1) organisation that initiates them (government, private philanthropy or a multilateral

organisation); 2) goals of the scholarship (encouraging cultural understanding, creating links with other nations, promotion of human capital) because some nations use such programmes to attract talent or for the internationalisation of their higher education institutions, while others strive to “leverage and shape international political behaviour” (Perna et al., 2014), 3) level of education (postgraduate, graduate studies) or 4) supported experience (studies, research or professional experience), 5) targeted population (such as persons with the citizenship of certain nations, vulnerable young people or students who seek careers in certain fields), 6) duration of the scholarship (one year, several years, etc.), 7) whether the scholarship provides full or partial funding, 8) whether the donor country requires that scholarship beneficiaries return home, and some other factors (Cosentino et al., 2019: 2). In relevant academic sources, there is a growing number of papers that deal with international education by means of various forms of scholarships. However, a comprehensive study of the existing international scholarship programmes is not available. The authors Perna et al. (2014) identified a total of 183 international study programmes in 196 countries (Cosentino et al., 2019: according to Perna et al., 2014).

Education of foreign students (beneficiaries of scholarships) as part of Serbia’s international policy: past and present

In Serbia, there is a long tradition of the academic elites who are educated at prestigious universities abroad but also that of foreign students who get education at Serbian universities as scholarship beneficiaries. Starting from the 1930s and 1940s, the state recognised the importance of education for the development and modernisation of society and accordingly the best students were sent abroad to earn their degrees and for academic improvement.

Education and improvement of foreign students (scholarship beneficiaries) at the University of Belgrade can be followed from the mid-1920s. As noted by Čović (2019), the first scholarship contests were announced for students from the countries that helped Yugoslav students get education at the universities in those countries. Initially, French, British, Czechoslovakian and Polish students came to study in Belgrade. However, in addition to scholarship contents for the education of foreign beneficiaries of student scholarships, there was no precisely defined and planned scholarship programme for foreign students until 1937, when the Committee for Foreign Student Exchange was established within the Ministry of Education.

After WWII, student mobility in the world was encouraged as a form of ‘soft diplomacy’, which was particularly done by the US Government (Fulbright scholarships) and the Soviet Government and private American institutions (the Ford Foundation), thereby trying to gain authority in a world that was becoming increasingly polarised (Casas, Mohammed, Saleh, 2020). This form of academic mobility was not always perceived as being welcome because it was thought that at best it caused neo-colonialism within the new independent nations (Casas, Mohammed, Saleh, 2020).

In the early 1950s, Yugoslavia was trying to find ways for ‘soft diplomacy’, as a result of which new directions of international cultural, educational and scientific cooperation were pursued. In the early 1950s, more and more students from Western countries came to Yugoslav universities, and later this was the case with students from Third World countries,

i.e., from Asia (Bondžić, 2014). In the late 1950s and early 1960s, students who came to Yugoslavia were from undeveloped Third World countries, from the Asian and African continents, i.e., countries with which a close political cooperation had been established (Bondžić, 2014, according to: Bogetić, 2006a). In 1960, the Government established the Federal Committee for International Cultural Relations, and then in 1968 the Committee for International Cooperation in the Fields of Culture, Science and Education was also established. There was a growing interdependence in the area of scientific and cultural cooperation, along with technological cooperation as a form of know-how transfer in all fields, which eventually led to the establishment of the single Republic Institute for International Scientific, Educational, Cultural and Technical Cooperation in 1975 (Information Bulletin, 1982), yielding numerous bilateral agreements. Education and improvement of students was the main form of educational cooperation for our country, and this within the Republic of Serbia, with the developing countries. During 1982, according to data of the Republic Institute for International Scientific, Educational, Cultural and Technical Cooperation, approximately 3,000 scholarship beneficiaries and private students were in graduate, postgraduate studies and academic improvement in our country. Of this number, 90% of them were citizens of the developing countries. Nevertheless, in the 1990s, due to social and political position the country was in, the number of scholarships, bilateral agreements as well as international students who came to Serbia to get education, significantly dropped.

After a (relatively) long pause, the Government of the Republic of Serbia in 2010 launched the *World in Serbia* programme, which allowed Serbia to have the opportunity to host international students. International scholarships contribute to social, cultural and intellectual development of an individual and nations (Dassin, Marsh & Mawer 2018); they nurture a positive image of the country, promote its foreign policy interests and strengthen international cooperation (Jonbekova et al., 2021, according to Abimbola et al., 2016; Enkhtur, 2019).

The students find this programme appealing because it provides a financial package that covers the cost of tuition, student accommodation and meals, as well as an additional monthly allowance that covers other living expenses. The aim of the programme as part of which the *World in Serbia* programme is realised, is to provide education to foreign students i.e., citizens coming from member states and observers states of the NAM (Non-Aligned Movement), aged between 18 and 35, who study at Serbian universities (*Official Gazette of the Republic of Serbia* 55/05, 71/05). This scholarship of the Government of the Republic of Serbia includes learning the Serbian language and attending graduate, master's and doctoral studies at the faculties of the Universities of Belgrade, Novi Sad, Kragujevac and Niš. The scholarship includes: free temporary residence visa, free validation of secondary school/higher education institution documents, paid cost of the Serbian language course and tuition for selected studies, paid accommodation and meals in student-standard facilities, health insurance and an allowance of RSD 15,000.00 per month for the costs of transportation, course books and other living expenses. Furthermore, the candidate must speak English and/or French, and must also be proposed by the competent authority of country that participates in the Programme, of which country the candidate is a citizen³.

³ The information has been obtained from the *World in Serbia* programme coordinator, Ministry of Education, Science and Technological Development.

This form of 'soft diplomacy', that allows international student exchange, provides a give-and-take relationship in which the beneficiaries of student scholarships play the role of cultural ambassadors and by staying and studying in Serbia they contribute to its economy. Additionally, the beneficiaries of student scholarships get their degrees in Serbian universities but also the experience of studying in Europe. However, other than foreign beneficiaries of student scholarships, which are funded from the Government of the Republic of Serbia budget, at Serbian universities there are also students from abroad, whose studies are sponsored by foreign governments and funds, as well as students who get education based on direct exchange among faculties (Mitrović, 2017). Still, although the programmes have been in place in the past decades, the number of students has been on a significant increase in recent years, which could mean that Serbia will become a strong 'importer' of international students and that it will strengthen its position in the international mobility network ([Table 1](#)).

AIM OF THE RESEARCH

The purpose of this research is to enhance theoretical and practical knowledge of migration of high-skilled experts, with particular focus on the segment of international high-skilled beneficiaries of student scholarships, who get education at Serbian universities thanks to funding provided by the Government of the Republic of Serbia. As such, the research has been aimed at defining the profile of international beneficiaries of student scholarships who get their education in Serbia but also at determining the reasons why they had chosen to get education in Serbia. Despite the good practice of international students getting education at local universities, for the time being there is no systematically conducted research of current migration of the student population in our region, whereas what may be noticed in international sources is an increase in the volume of research into international education, i.e., 'the internationalisation of education', from the perspectives of 'importer' and 'exporter' countries (Zweig, Fung Chung, Vanhonacker, 2006; Chen, 2011; Chen, 2008).

RESEARCH METHOD AND DATA SOURCES

This research included a group of respondents, international beneficiaries of student scholarships, who are currently studying in Serbia, while the scholarships are funded from the Government of the Republic of Serbia budget. The condition for participating in the survey was for the respondents to have spent a minimum of six months in Serbia. Given the fact that in Serbia there is no database of international student scholarship beneficiaries who got their education in Serbia, we used the so-called snowball sampling to find respondents to whom we would talk. For the purposes of this research, we designed a bilingual online questionnaire that was distributed through online channels while the survey was anonymous. This approach was chosen due to the absence of quantitative data but also because of the advantages of the active data collection method in offline surveys' virtual reality (Blagojević, 2011). The research was anonymous and it was conducted in the territory of the Republic of Serbia between December 2021 and March 2022. It included 126 international student

scholarship beneficiaries, which means that a relevant representative sample had been provided. In this paper, we will present part of the results collected in the first stage of research. They will provide answers to the established aim of the research. The data were processed with the use of the Microsoft Excel statistical programme as well as the IBM SPSS20.

RESEARCH RESULTS

Based on collected (self-)assessments of international student scholarship beneficiaries, data was obtained and thanks to it, we were able to define the profile of international student Government of the Republic of Serbia scholarship beneficiaries who are being schooled in Serbia.

Social and educational condition of scholarship beneficiaries

The respondents who participated in this study were international students, i.e., foreign students, scholarship beneficiaries, from 32 countries⁴ who are currently being schooled in Serbia. The most numerous respondents were from Ghana (26), Suriname (18), Nigeria (11), while the distribution of other respondents ranged from one to four respondents based on the criterion of their home country. Distribution in terms of period when they came to Serbia is shown in [Table 2](#). Distribution of the number of respondents in terms of the year of arrival but also the number of approved scholarships ([Table 1](#)) indicate that the *World in Serbia* project is not an *ad hoc* model but that it is a repetitive scholarship project which the Government of the Republic of Serbia included in its annual programme.

Out of the total number of respondents, 69 were men and 57 women. In terms of gender, the sample is balanced. In terms of age, most of the respondents belonged to the youngest group, aged between 17 and 23, and they account for 47.65% of the sample, while the other age groups are distributed as follows: the 24–30 age group accounts for 41.3%, the 30+ age group accounts for 11.1% of the respondents. As regards educational level, i.e., data about the latest educational level completed by our respondents in the home country are as follows: 52.4% of the respondents had secondary school degree, graduate studies in their parent countries were completed by 33.3% of the students. These are followed by 9.5% students with the master's degree and as few as 3.2% of the respondents who acquired a higher education degree.

Some authors (Kasza, Hangyál, 2018) argue that the students' financial and family background are an important factor that affects not only their integration into university life but also the outcomes of their academic effort. Investigation into the students' financial situation shows that the largest number of students come from families in which parents do not earn enough to be able to cover living expenses (42.9%), 33.3% of the respondents said that they parents could cover living expenses with their monthly income, 23% of the

⁴ Nigeria, Ghana, St. Kitts and Nevis, Zimbabwe, Togo, Sierra Leone, Turkmenistan, Equatorial Guinea, Kenya, Democratic Republic of Congo, Suriname, Sri Lanka, Morocco, Cape Verde, Argentina, Iran, Sao Tome and Principe, Syria, Guatemala, Comoros, Sudan, Eswatini, Angola, Indonesia, Seychelles, Somalia, Maldives, Palestine, Burundi, Jamaica, Antigua and Barbuda, etc.

respondents come from families with unemployed parents or parents who do not have regular income, while as few as 0.8% of the respondents said that they came from families in which the parents earned monthly income which was higher than income of the rest of country's population. The research shows that the respondents who come to get education in Serbia come from different financial backgrounds but also that the majority of them come from families in which the parents' economic activity is particularly impaired.

During mobility and stay outside home country, positive and negative impacts on the migrant, i.e., international student, occur. Students (high-skilled experts) during their stay abroad are under continuous impact of cultural and social differences. In performing their daily activities, as well as when they attend lectures in higher education institutions, they are faced with cultural, social and linguistic challenges and limitations.

Upon their arrival to Serbia, the majority of respondents could only use their mother tongue - 81.7%, whereas 15.1% of the respondents said they could speak English and their mother tongue. Given the fact that upon their arrival to Serbia, prior to enrolling in faculties, all students attend paid Serbian language courses, which facilitates communication, i.e., mastering the skill of speaking the language of host country, allowing an easier access to beliefs, values, ways of thinking and perceptions of the residents of host country (Akli, 2012). In addition, when they first came to Serbia, 71.4% of the respondents had not had a chance to travel outside their home country, 23% of the respondents had visited up to five foreign countries, while 5.6% students had visited more than five foreign countries.

During their stay in Serbia, 91.3% of the respondents used only the Government of the Republic of Serbia scholarship, while 8.7% of the respondents had an additional scholarship from the home country. Out of the total number of the respondents, the Government of the Republic of Serbia covered the full cost of education in Serbia for 77% of them, while the rest had support from their home countries. This information is indicative of the fact that not only the big powers, but smaller ones as well, believe in the use of educational diplomacy as a diplomatic instrument that can assist governments in accomplishing their national interests, and strengthen their identity and trust to other countries. (Khan, Ahmad, Fernald, 2020; Vaxevanidou, 2018).

Motivation for getting education abroad: information channels

The fact is that the number of international scholarship beneficiaries has been growing every year. It is therefore important to look into the motivation and reasons that leads international scholarship beneficiaries to choose to get education abroad, i.e., in Serbia, while it is also important to learn what information channels they use to get information about the options for international education. Student motivation is an important research area in higher education, especially because they may be different factors that motivate students to opt for education outside their home country. Some authors (Yang, Volet, & Mansfield, 2017) argue that student motivation is the strongest predictor of their academic performance (Ning & Downing, 2010).

The respondents found out about the education in Serbia possibility through the relative national authority in charge of scholarships (61.1%), 19.8% of the respondents found out

via various social channels (TV, radio, social networks), 7.1% of the respondents found out through their acquaintances who had learnt about the *World in Serbia* programme before, while 8.7% stated some other ways. These data indicate that there is international cooperation and coordination among donor countries and programme beneficiary countries. A developed diplomatic relationship should be utilised for student scholarship beneficiaries who are getting their education in Serbia to be in the heart of cultural diplomacy because this educational instrument could be a means to achieving much more than the conventional approaches to diplomacy (Peterson, 2014).

Out of the total number of respondents, only 23% of them had an opportunity to continue their education in a foreign country other than Serbia. For the largest number of the respondents, the main criterion for being awarded the scholarship was a good academic record (81.7%), 9.5% of the respondents stated as an important factor their family background and their families' connections/acquaintances, whereas 4.8% of the respondents mentioned as the main criterion for getting education abroad, i.e., in Serbia, a lack of academic staff in their home countries, while 3.2% of the respondents stated that knowledge of countries the English language was a condition for being awarded the scholarship.

All things considered, all respondents, as was the case in earlier studies (Vasojević, 2019; Despić, 2015; Vesković-Anđelković, 2019; Casas Trujillo, Jalal Mohammed, Taler Saleh, 2020), stated that one of the main reasons for going abroad to get education was better quality of education (34.1%), 25.4% said the reason was that the scholarship covered the cost of studies, with 16.7% of the respondents who saw studying abroad as a second country experience, possibility of studying abroad, while 9.5% of the respondents mentioned as the reason the fact they were unable to be educated in their home countries. Acquiring international qualifications (degree), especially if earned at one of prestigious universities, stands for a significant resource.

As many as 43.7% of the respondents are not contractually obligated to return to their home country after completing education. Out of the total number of respondents, 90.5% of them said they could reach an independent decision to choose/decide at which faculty they wanted to study, while mere 9.5% of the respondents did not have this option because it was their home country that decided about the fields in which they needed future educated human resources.

The largest number of international beneficiaries of student scholarships currently getting education in Serbia chose to study medicine - 39.7%, while the largest number of respondents said they wanted to live in Serbia once they completed their basic academic and master's studies (Table 3).

DISCUSSION

The scholarship programme attracts large numbers of students to get education outside their home countries and every year brings a large number of foreign students to the donor country. Despite the size of investment, a small number of current scholarship programmes has been independently researched (Jonbekova et al., 2022) but there is empirical data about government scholarship programmes. At country level, education of international student scholarship beneficiaries, which causes student mobility, is perceived as increased

international competitiveness and strengthening of international relations between the host country (donor) and the home country (beneficiary). Nevertheless, presence of international students is a matter of prestige and quality for universities (Wildavsky, 2010), which in turn results in a better international ranking (Hazelkorn, 2011). This is the reason why this paper deals with international student scholarship beneficiaries, who have received their education in Serbia in the 21st century with the funding provided by the Government of the Republic of Serbia.

It is worth noting that we have succeeded in mapping students from 32 countries. Students who study abroad are nowadays new informal cultural diplomats (Khan, Ahmad, Fernald, 2020; Akli, 2012). However, in order for them to be cultural ambassadors, students have to travel abroad individually, not as part of a group. Since data for certain countries shows that there is a significant number of students who may be observed as a group, it is necessary to research these factors additionally because groups of any nationality tend to be less open to interaction in host countries and they are less motivated to step outside their comfort zone (Akli, 2012).

The majority of respondents had not visited any foreign country prior to arriving in Serbia. The respondents come from families with poor financial background and during their studies, they mainly rely on financial aid of the donor country, i.e., Serbia, while almost half of the respondents do not have any contractual obligation to their country. Although it is quite apparent that awarding scholarships provided by the donor increases student mobility during the studies, the key issue in terms of development policy is whether this results in permanent transfer of scholarship beneficiaries to donor countries. Furthermore, unlike other international scholarships, Serbia is one of the few countries, with the exception of scholarships awarded by Singapore, which does not require that scholarship beneficiaries work in Serbia once they have graduated. Still, data indicates that it is specifically due to this that the Singapore scholarship is a relatively minor tool in the country's soft power strategy. Therefore, the international media are less interested and the Singapore scholarship is a targeted approach to projecting soft power in the surrounding region (Sheng-Kai, 2015), so in the future it is necessary to research more thoroughly educational and diplomatic policies of both countries.

The largest number of the respondents decided to study in Serbia upon completion of secondary school. In the majority of cases, they opted for the Medical School, which is followed by some of technical-technology studies and humanities.

It is possible to identify factors that motivate students to apply for this scholarship. The respondents stated that the chance of being awarded participation in the Serbian scholarship programme urged them to acquire academic and educational experience. The most influential factor in attracting foreign students to study in Serbia was the fact that they wanted to study at universities that would give them premium quality academic knowledge, but also the University of Belgrade itself, which is ranked in the Shanghai ranking of the best universities in the world. The University's image, academic excellence and satisfaction have a chain effect in attracting foreign students (Brown & Mazzarol, 2009). Currently most rankings, whether they are national or global, include the rate of university internationalisation as one of the most significant factors of the quality of education (Cosentino et. al., 2019). The *World in Serbia* project supports the visibility of Serbian academic institutions,

so that they are competitive, internationally recognised and better ranked at national and international university rankings. This at the same time offers the possibility to enhance the quality of education and acquire new competences.

Additionally, the respondents stated as the reason for getting education in Serbia on scholarship the fact that they could not get scholarship in any other country. The creators of policies are therefore well-advised to pay additional attention to this population because students from these countries in the future may be an important group for the encouragement of economic, international and social development of the country, as is the case today with Chinese students, who are recognised worldwide and most foreign universities, especially private ones, depend on their tuition fees (Khan, Ahmad, Fernald, 2020).

The main reason, a strong driver for education in Serbia, is also the financial package, because students pointed out the importance of free, comprehensive and high-quality education. The respondents have shown that studying abroad allows them to gain foreign second-country experience, possibility to stay and study abroad as well as to acquire an internationally recognised degree, but regarding motivation for studying in Serbia, they said the reason was that they were unable to foreign get proper education in their countries due to a lack of academic staff. In a nutshell, current results show that international students have different motivation that has led them to choose to get their education in Serbia. We should keep in mind that the analyses in this study are limited due to the absence of public records of programme data and that in our country there is no systematic monitoring system, nor is there comprehensive data on the number of students and scholarship beneficiaries who study in Serbia, so the sample consisted of the respondents we were able to contact and who accepted to participate in the survey.

CONCLUSION

Given the importance of international education of students (scholarship beneficiaries) and that in the 21st century many countries, including the superpowers, are expanding their interests abroad by means of education diplomacy and intellectual exchange in the development of international relations (Khan, Ahmad, Fernald, 2020), it is necessary to create a single database of international students who are getting education in Serbia, and in this manner consistent and reliable data on programmes would be obtained but this would also help look into other dimensions. Furthermore, advertising the programmes and data on an (inter)governmental web page would provide visibility for the programme both to future beneficiaries as well as to international researchers who deal with the subject of international education and analysis of the results of government scholarship programmes.

In relevant academic sources, there is not sufficient research that is based on interaction and interdependence between education and soft power, nor is there a comparative study in this area (Sheng-Kai, 2015). Future research could include studies and measuring the correlation between international higher education (and scholarships) and its efficiency as a soft-power strategy. Moreover, for the sake of future stages of research, it is necessary to review obtained results and based on them to expand research but also to apply the interview method in subsequent research stages, so as to raise many issues and obtain as many data as possible about student scholarship beneficiaries who are getting their education in Serbia.

REFERENCES / ЛИТЕРАТУРА

- Abimbola, S., Amazan, R., Vizintin, P., Howie, L., Cumming, R., & Negin, J. (2016). Australian higher education scholarships as tools for international development and diplomacy in Africa. *Australian Journal of International Affairs*, 70(2), 105–120.
- Akli, M. (2012). The Role of Study-Abroad Students in Cultural Diplomacy: Toward an International Education as Soft Action. *International Research and Review: Journal of Phi Beta Delta*, 2(1), 32–48
- Beech, S. (2019). *The Geographies of International Student Mobility. Spaces, Places and Decision-making*. London: Palgrave Macmillan.
- Blagojević, G. (2011). Internet as a field and means in contemporary ethnological and anthropological research. *Zbornik Matice srpske za društvene nauke* 134, 17–27. DOI: [10.2298/ZMSDN1134017B](https://doi.org/10.2298/ZMSDN1134017B)
- Bogetić, D. (2006a). *The New Strategy of Yugoslavia's Foreign Policy 1956–1961*. Beograd, Institut za savremenu istoriju. [In Serbian]
- Bondžić, D. (2014). Education of Students from Developing Countries as a Depot for Yugoslavia's Foreign Policy 1950–1961. *Annales, Series Historia et Sociologia Archives*, 24 (4), 637–648 [In Serbian]
- Bridges, W. (2003). *Managing transitions: Making the most of change* (2nd ed.). Cambridge, MA: Da Capo Press
- Brown, R. M., Mazzarol, T. W. (2009). The Importance of Institutional Image to Student Satisfaction and Loyalty within Higher Education. *Higher Education* 58 (1), 81–95
- Casas, J., Mohammed, P., & Saleh, S. T. (2020). Students' motivations to study abroad: The case of international students at the University of Debrecen. *Central European Journal of Educational Research*, 2(1), 76–81.
- Chen, D. (2011). Internationalization of higher education in China and its development direction. *Higher Education Studies*, 1(1), 79–83. DOI:10.5539/hes.v1n1p79
- Chen, L. (2008). Internationalization or International Marketing? Two Frameworks for Understanding International Students' Choice of Canadian Universities. *Journal of Marketing for Higher Education*, 18 (1), 1–33
- Cosentino, C., Fortson, J., Liuzzia, S., Harris, A., Blair, R. (2019). Can scholarships provide equitable access to high-quality university education? Evidence from the Mastercard Foundation Scholars Program. *International Journal of Educational Development*, vol. 71, 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2019.102089>.
- Czaika, M. (2018). "High-skilled migration. Introduction and synopsis". In: M. Czaika, (ed.), *High-skilled migration. Drivers and policies*. Oxford & New York: Oxford University Press.
- Čović, P. (2019). Foreign students at the University of Belgrade and their interest in the History of South Slavs: (1923–1941). *Istraživanja*, 30,197–216. DOI: [10.19090/i.2019.30.197-216](https://doi.org/10.19090/i.2019.30.197-216). [In Serbian]
- Dassin, J., Marsh, R., & Mawer, M. (2018). Introduction: Pathways for social change? In J. Dassin, R. Marsh, & M. Mawer (Eds.) *International scholarships in higher education: Pathways to social change* (3–21). Palgrave MacMillan.
- Despić, J. (2015). *Migration of High-Skilled Staff from Serbia to Canada and the United States of America since 1991* (doctoral dissertation). Ekonomski fakultet Univerziteta

- u Beogradu, Beograd. Available at: <https://fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:11168/bdef:Content/download>. [In Serbian]
- European Commission. (2020). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on achieving the European Education Area by 2025*. Brussels: European Commission Committee and the Committee of the Regions.
- European Commission (2014). 'Erasmus impact study: effects of mobility on the skills and employability of the students and the internationalisation of higher education institutions'. Available at: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf
- European Commission. (2011). *Supporting growth and jobs an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. DOI: [10.2766/17689](https://doi.org/10.2766/17689)
- Enkhtur, A. (2019). Perceived contributions to national development: Government-sponsored Mongolian alumni from Japan. *Asian Education and Development Studies*, 9(2), 217–228. Available at: <https://doi.org/10.1108/AEDS-03-2018-0056>
- Frances Caldwell, E., Hyams-Ssekasi, D. (2016). Leaving Home: The Challenges of Black-African International Students Prior to Studying Overseas. *Journal of International Students*, 6 (2), 588–613
- Hazelkorn, E. (2011). *Rankings and the Reshaping of Higher Education: The Battle for World-Class Excellence*. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Information Bulletin. (1982). Beograd: Republički zavod za međunarodnu naučnu, prosvetnu, kulturnu i tehničku saradnju, 1977-1990.
- Jonbekova, D., Serkova, Y., Mazbulova, Z., Jumakulov, Z., Ruby, A. (2021). How international higher education graduates contribute to their home country: an example from government scholarship recipients in Kazakhstan. *Higher Education Research & Development, Published Online*. Available at: <https://doi.org/10.1080/07294360.2021.2019200>.
- Kasza, G., & Hangyál, Z. (2018). *Stipendium hungaricum scholarship holders' expectations and attitudes*. Budapest: Tempus Public Foundation. Available at: https://tka.hu/docs/palyazatok/stipendium_hungaricum_scholarship_holders_expectations_and_attitudes_web1902051556.pdf
- Khan, M. M., Ahmad, R., Fernald, W. L. (2020). Diplomacy and Education: A Systematic Review of Literature. *Global Social Sciences Review (GSSR)*, 5 (2), 1–9. URL: [http://dx.doi.org/10.31703/gssr.2020\(V-III\).01](http://dx.doi.org/10.31703/gssr.2020(V-III).01)
- Lanati, M., Thiele, R. (2020). International Student Flows from Developing Countries: Do Donors Have an Impact?. *Economics of Education Review*, 77 (August): 101997. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2020.101997>
- Mora, C., Piper, N. (2021). *The Palgrave Handbook of Gender and Migration*. Springer International Publishing
- Mitrović, K. M. (2017). International Student Exchange between Serbia and North America: Research Context. *Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu*, 81, 59–79. [In Serbian]
- Ning, H. K., Downing, K. (2010). The Reciprocal Relationship between Motivation and Self-Regulation: A Longitudinal Study on Academic Performance. *Learning and Individual Differences* 20 (6), 682–686. DOI: [10.1016/j.lindif.2010.09.010](https://doi.org/10.1016/j.lindif.2010.09.010).

- OECD (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>.
- OECD (2012). Organisation for Economic Co-operation and Development. *Education at a Glance 2012: OECD Indicators*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD Organisation for Economic Co-operation and Development (2013). *Education at a Glance 2013: OECD Indicators*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development
- Official Gazette of the Republic of Serbia* 55/05, 71/05. [In Serbian]
- Perna, W. L., Orosz, K., Gopaul, B., Jumakulov, Z., Ashirbekov, A., Kishkentayeva, M. (2019). Promoting human capital development: a typology of international scholarship programs in higher education. *Educational Researcher*, 43(2), 63–73. DOI: [10.3102/0013189X14521863](https://doi.org/10.3102/0013189X14521863)
- Peterson, P. M. (2014). Diplomacy and education: A changing global landscape. *International Higher Education*, (75), 2–3.
- Riaño, Y., & Piguet, E. (2016). *International Student Migration*. New York: Oxford University Press. DOI: [10.1093/OBO/9780199874002-0141](https://doi.org/10.1093/OBO/9780199874002-0141)
- Sheng-Kai, C. C. (2015). Higher education scholarships as a soft power tool: An analysis of its role in the EU and Singapore. EUC Working Paper No. 23. EU Centre in Singapore
- Vasojević, N. A. (2019). *Use of Human Resources: Impact of Scholarship Beneficiaries Educated Abroad on the Development of Serbia* (doctoral dissertation). Univerzitet u Beogradu, Beograd. Available at <https://nardus.mpn.gov.rs/handle/123456789/11783> [In Serbian]
- Vasojević, N. A., Krnjaić, Z. T., Kirin, S. D. (2018). Scholarship holders abroad: Returnees in the academic community in Serbia. *Sociološki pregled*, 52 (3), 938–959. DOI: [10.5937/socpreg52-17682](https://doi.org/10.5937/socpreg52-17682)
- Vaxevanidou, M. (2018). Education as public diplomacy: How to build on international image in education. *Journal of Media Critique*, 4 (14), 55–70.
- Vesković-Andelković, M. (2019). *Potential Role of Returnees as Intermediaries in Partnership between the State and High-Skilled Diaspora in Serbia* (doctoral dissertation). Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd. Available at <https://fedorabg.bg.ac.rs/fedora/get/o:20205/bdef:Content/download>. [In Serbian]
- Wildavsky, B. (2010). *The Great Brain Race: How Global Universities are Reshaping the World*. Princeton, NJ: University of Princeton Press
- Yang, Y., Volet, S., Mansfield, C. (2017). Motivations and influences in Chinese international doctoral students' decision for STEM study abroad. *Educational Studies*, <https://doi.org/10.1080/03055698.2017.1347498>
- Zweig, D., Fung Chung, S., Vanhonacker, W. (2006). Rewards of Technology: Explaining China's Reverse Migration. *Journal of International Migration and Integration*, 7(4), 449–471. DOI: [10.1007/BF02934904](https://doi.org/10.1007/BF02934904)

APPENDIX / ПРИЛОГ

Табела 1. Број понуђених стипендија одлуком Владе Републике Србије у оквиру пројекта „Свет у Србији” 2010–2022. / Table 1. Number of offered scholarships in accordance with decision of the Government of the Republic of Serbia for the World in Serbia project 2010-2022⁵

Година / Year	Број понуђених стипендија / Number of offered scholarships
2010/11	215
2011/12	150
2012/13	128
2014/15	40
2016/17	50
2017/18	25
2018/19	50
2019/20	200
2020/21	200
2021/22	200

← НАЗАД

← BACK

Табела 2. Период доласка студената стипендиста у Србију / Table 2. -Period of the arrival of the beneficiaries in Serbia

Година доласка / Year of arrival	N	%
2021	68	54.0
2020	26	20.6
2019	18	14.3
2018	6	4.8
Since 2017 and forward	8	6.3
Σ	126	100.0

← НАЗАД

← BACK

⁵ Статистички приказ креиран на основу информација које су добијене у комуникацији са запосленима у Министарству просвете, науке и технолошког развоја и с представницима Министарства спољних послова. Због непостојања јединствене базе иностраних студената стипендиста, није могуће дати одговор који број стипендија је искоришћен на годишњем нивоу. / The statistical overview is created based on information obtained in communication with the Ministry of Education, Science and Technological Development staff as well as representatives of the Ministry of Foreign Affairs. Due to the absence of a unified database containing information on international student scholarship beneficiaries, it is impossible to provide information about the number of scholarships used on an annual level.

Табела 3. Расподела испитиваника по научним областима и нивоу студија
/ Table 3. Distribution of respondents per scientific field and level of studies

Факултети /Faculties	N	%
Друштвено-хуманистички / Humanities	27	21.4
Техничко-технолошки / Technical-technological	35	27.8
Природно-математички / Natural sciences	13	10.3
Медицина / Medical studies	50	39.7
Уметност / Art	1	0.8
Σ	126	100.0
Ниво студија / Level of studies	N	%
основне академске студије / basic academic studies	32	25.4
академске студије с мастером / graduate and master's studies	57	45.2
специјалистичке / specialist studies	17	13.5
докторске / doctoral studies	20	15.9
Σ	126	100.0

← НАЗАД

← ВАСК